

Inici > Cultura > Alexandra Laudo: "Les manifestacions artístiques poden promoure una mirada més crítica L..

Cultura Entrevista

Alexandra Laudo: "Les manifestacions artístiques poden promoure una mirada més crítica i més complexa sobre la realitat"

Les artistes d'aquesta exposició entenen l'art com un espai des del qual es exercir la lluita política i adreçar certes qüestions de desigualtat social i de privació de drets essencials

De Marisol Salanova · 22/10/2020

Fotografia: retrat d'Alexandra Laudo per la fotògrafa Cecilia Díaz Betz

Alexandra Laudo (Barcelona, 1978) és comissària independent. Ha rebut diferents premis i beques per a la seva tasca curatorial i d'investigació, com ara el Premi Terrassa Comissariat, BCN Producció Comissariat, Premio Marco Magnani Giovanne Critica o el premi GAC de Comissariat. Ha publicat diversos textos en catàlegs d'exposicions i llibres d'art, i ha estat editora d'algunes publicacions.

Entre els seus projectes recents destaquen l'acció curatorial-literària *Repenjar-se en un raig de sol oblic*, desenvolupada a la plataforma p4stura.net en el marc d'Art Nou 2020, la conferència performativa *How to observe a nocturnal sky* (Centre d'Art Fabra & Coats, Barcelona, i Collective, Edimburg), l'exposició *Una certa foscor* (CaixaForum), el cicle expositiu *La possibilitat d'una illa* (Espai 13, Fundació Joan Miró), o les edicions 2018-2019 del programa *Composicions* d'intervencions artístiques a espais públics, comissariat juntament amb Glòria Picazo en el marc del Barcelona Gallery Weekend. Durant el curs 2015-2016 va ser una de les participants de CuratorLab, el programa d'investigació curatorial de Konstfack University (Estocolm), en el marc del qual va desenvolupar la conferència performativa *An Intellectual History of the Clock*, que ha presentat a centres d'art i festivals de diferents ciutats europees.

En el seu treball com a comissària s'interessa pel relat, la narració, el text i els espais d'intersecció entre les arts visuals i la literatura. En els darrers anys ha explorat la possibilitat d'introduir aspectes com l'oralitat, la narració i la performativitat en la pròpia pràctica curatorial, a través de projectes de comissariat híbrids, com ara conferències performatives o propostes curatorials situades entre l'assaig literari, la crítica i el comissariat. Actualment està comissariant en ADN Galeria l'exposició *Ella, l'ull, el dit, la mà*, col·lectiva de les artistes Margaret Harrison (Wakefield, Regne Unit, 1940), María María Acha-Kutschner (Lima, Perú, 1968) i Núria Güell (Vidreres, Catalunya, 1981), projecte que ha format part del programa Barcelona Gallery Weekend 2020 i es pot visitar fins al 14 de novembre.

1. Amb *Ella, l'ull, el dit, la mà* estableixes un diàleg entre una selecció d'obres de tres artistes de nacionalitats i generacions diferents. Totes tres treballen des d'un posicionament feminista, analitzant a través de la seva obra les diferents formes de violència i opressió exercides contra la dona com a subjecte polític però mai havien exposat juntes. Què et va portar a imaginar les seves obres en connexió en una sala específica?

De fet no va ser una idea meua, sino de Miguel Ángel Sánchez, el director d'ADN, que em va fer la proposta específica de comissariat una exposició col·lectiva amb treballs de tres artistes amb les quals la galeria treballa regularment: Margaret Harrison, María María Acha-Kutschner i Núria Güell. L'encàrrec, doncs, era molt específic, i alhora força obert. Hi havia l'opció de presentar una selecció de treballs de cada artista separatament, com si es tractés de tres petites exposicions, però em va semblar molt més interessant, en aquest cas, revisar la pràctica de cada una d'elles, estudiar els fons d'obra de totes tres que hi havia a la galeria o que era viable obtenir en préstec, identificar algunes temàtiques específiques -més enllà dels seus posicionaments feministes i del seu treball entorn les polítiques de la desigualtat- i establir diàlegs i relacions entre les seves obres.

2. En aquesta exposició trobem obres materialitzades en dibuix, pintura, vídeo i escultura però també instal·lació a partir d'objectes que han intervingut en alguna mena de performance. En aquest sentit sembla que t'interessen els formats artístics que incorporen una temporalitat. Trobes que ofereixen resistència a ser plantejats en un dispositiu expositiu convencional?

El temps, i més concretament les friccions entre, d'una banda, l'organització i la regulació social d'aquest (a través d'instruments com ara els rellotges, o de convencions com ara la seva divisió en mesos, setmanes dies, hores, etc.) i l'experiència més subjectiva i menys transferible de la temporalitat és un tema que m'ha interessat molt, i que he treballat en diferents projectes curatorials, com ara la conferència performativa *An intellectual history of the clock*. A banda d'aquest interès en el temps com a tema d'investigació, treballo sovint amb artistes que usen el vídeo, el film, la performance i altres formats que incorporen una dimensió temporal. Fa molts anys que aquestes disciplines s'han introduït a l'espai museístic i galerístic, però encara és complex fer-ho d'una manera adient, que sigui respectuosa amb la naturalesa d'aquestes propostes i que alhora pugui ser satisfactòria pel receptor. En aquest sentit, trobo que sí que ofereixen certa resistència a ser muesitzades o integrades fàcilment en un dispositiu expositiu. En el cas concret d'*Ella, l'ull, el dit, la mà*, hi ha una col·lecció de joguines sexuals que pertanyen a una prostituta amb qui Núria Güell va treballar a la seva pel·lícula *De putas. Un ensayo sobre la masculinidad* (2018). També hi ha un conjunt de vídeos que són una adaptació audiovisual d'unes audioguies que l'artista va fer conjuntament amb unes menors que havien estat explotades sexualment, i que es van presentar al MUAC (Museo Universitario de Arte Contemporáneo) al Mèxic, DF. Tant les joguines sexuals com aquestes peces videogràfiques deriven de dues obres que volíem referenciar a l'exposició però que era difícil presentar en l'espai expositiu, ja que són pel·lícules llargues, de 58 i 79 minuts, que el visitant difícilment optaria per visionar de manera íntegra a l'espai galerístic. Normalment aquests films es poden veure *online* a plataformes de pagament, però durant el període expositiu oferim la possibilitat, a qui estigui interessat i ho sol·liciti a la galeria (en persona o per correu electrònic) de veure-les a casa gratuïtament, proporcionant-li un enllaç i una contrasenya temporals.

3. Als dibuixos de Margaret Harrison les heroïnes porten roba interior sexy i fan referència al pop-art americà dins d'una visió crítica i irònica. Ens parla només de les representacions de les dones o és també una crítica sobre les icones masculines de la cultura popular (com Superman, Batman i el Capità Amèrica)? Per què creus que ells no necessiten anar ensenyant els seus genitals?

Crec que Harrison és crítica amb el moviment pop americà, que va ser renovador pel que fa el llenguatge artístic i els codis visuals, però que en canvi perpetuà els estereotips de la masculinitat de la feminitat, i no va ser un moviment renovador amb relació als rols de gènere i sexuals. Harrison hiprsexualitza i feminitza les figures masculines, representa els superherois transvestits, lluint roba interior femenina "sexy" i maquillats. Harrison representar d'aquesta manera no només personatges de ficció, com el Capità Amèrica i altres superherois, sinó també certes figures públiques, com ara Hugh Hefner, el fundador i editor de Playboy, a qui dibuixà amb la disfressa que duïen les "conilletes" de la seva revista. Tot això, a inicis dels 70, va resultar força escandalós en certs contextos, en els quals en canvi no provocava cap agitació que des de l'art i la publicitat s'hipersexualitzés i es representés des de convencions molt estereotipades la figura femenina. Crec que la voluntat de Harrison és la de reivindicar una major llibertat en les formes com entenem el desig, la sexualitat, els rols de gènere i la identitat, i la d'enunciar que els estereotips sexuals són repressius per a la dona, però també per l'home, que empobreixen les formes de ser, pensar-se i representar-se, i que limiten l'imaginari eròtic.

4. L'obra de Núria Güell titulada *El valor de la puresa*(2019) és la culminació d'una recerca sobre el "Pura Raza Española", prototip racial equí creat per desig de Felip II, i del qual el Ministerio de Defensa de España en comercialitza el semen amb la voluntat de promoure la seva reproducció i evitar l'extinció. Està Güell qüestionant què és la identitat nacional i com es construeix? Es va voler crear un cavall que estigués dissenyat d'acord amb l'estètica de la representació eqüestre del Barroc. El patriarcat modela l'estètica de la representació femenina i masculina (també humana)?

En aquest projecte, Núria Güell, efectivament, vol posar de manifest el fet que qüestions com la raça o la identitat nacional no responen a paràmetres naturals o biològics, sinó que són constructes, categories culturals sovint configurades de manera estratègica. *El valor de la puresa* pren com a eix articulador aquest prototip equí per evidenciar un constructe complex en què l'imaginari eqüestre i militar es conjuga amb les nocions de puresa, nacionalitat, identitat i raça. Aquests constructes, com molts altres relats hegemònics, s'ha configurat des d'un poder que, efectivament, és eminentment patriarcal.

5. En les seves obres, i a diferència d'altres artistes polítics que limiten el seu activisme al documentalisme, Harrison, Güell i Acha-Kutscher no només registren i testimonien les diferents formes d'injustícia social sinó que s'hi confronten. És la galeria un lloc des del qual exercir l'activisme a través del muntatge expositiu?

Personalment, crec la lluita social i política directa, l'activisme entès en un sentit tradicional és segurament un terreny més directe i efectiu que el context artístic si el que es cerca és provocar transformacions que contrarestin o erradiquin certes formes d'injustícia social a curt termini i en un sentit col·lectiu, que aspirin a la universalitat. Però m'agrada molt el que deia Jorge Oteiza, que l'art potser no pot canviar el món però sí que pot canviar les persones. Crec que les manifestacions artístiques poden promoure una mirada més crítica i més complexa sobre la realitat, i que aquesta complexitat és necessària i fins i tot imprescindible per instar certes transformacions socials i polítiques.

En el cas específic d'aquesta exposició, les artistes que hi participen entenen l'art com un espai des del qual es exercir la lluita política i adreçar certes qüestions de desigualtat social i de privació de drets essencials, i aquest posicionament des de l'art és un reflex d'una posició que també adopten i defensen en les seves vides personals i en la seva dimensió ciutadana. Només a tall d'exemple, Margaret Harrison va estar al capdavant de la fundació del London Women's Liberation Art Group, Maria Maria Acha-Kutscher ha desenvolupat projectes contra la violència sexista a l'espai públic (a places, carrers, estacions de metro...) i en col·laboració amb dones que n'han estat víctimes, a banda de participar molt activament en els moviments feministes. El cas de Núria Güell és especialment singular, perquè ella justament utilitza l'espai de privilegi que li proporciona l'art per dur a terme accions que fora d'aquest marc serien inviables o fins i tot estarien legalment penades. Sovint aquestes accions aprofiten els buits o les ambigüitats de la legalitat per afavorir certs canvis en benefici de col·lectius socialment exclosos, o de certs subjectes subalterns que pateixen algun tipus de restricció de les seves llibertats i els seus drets. La major part dels seus treballs s'entenen des d'aquesta lògica, són projectes tenen lloc en i des del marc artístic però que incideixen d'una manera efectiva en el context social.